

LEVEN IN
BEZET
OEKRAÏNE

Ardy Beld

LEVEN IN
BEZET
OEKRAÏNE

NOORDBOEK

© 2026 Ardy Beld | Uitgeverij Noordboek

Omslagontwerp: Mijke Wondergem

Boekverzorging: Elgraphic

ISBN 978 94 6471 449 4

NUR 906

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van uitgeverij Noordboek, Hellingbaas 1, 8401 JH Gorredijk, Nederland – info@noordboek.nl. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (fsc) mag dragen. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Noordboek is onderdeel van
20 leafdesdichten en in liet fan wanhoop bv

www.noordboek.nl

‘Het verschijnen van Russische troepen in de buurt van Kiev en andere Oekraïense steden is niet verbonden met het streven om dat land te bezetten.’

Vladimir Poetin in maart 2022

Inhoud

Inleiding	9
Deportatie	11
Nikita	19
Rostislav	27
Veronika	35
Vlucht	47
Artjom	53
Sofia en Jana	58
Oksana	65
Gevangenschap	73
Viktoria	83
Tatjana	93
Olga	103

Collaboratie	111
Joeri	117
Aleksej	123
Andrej	129
 Verzet	 133
Simferopol	141
Melitopol	145
Starobilsk	148
 Begrippen	 153
Afbeeldingen	157

Inleiding

In 2014 werd het Oekraïense schiereiland Krim bezet door Rusland. Ook scheurden zich met gewapend verzet en Russische hulp twee oostelijke regio's los van Kiev. De eerste was de zogenoemde Volksrepubliek Donetsk die bestond als een zelfverklaarde ministaat rondom de gelijknamige stad. Loegansk is de naam van de tweede zogenoemde Volksrepubliek die ook in 2014 met hulp van het Kremlin werd gesticht. De internationaal niet-erkende republieken waren dictatoriaal geregeerde marionettenstaatjes van Moskou tot de formele annexatie in de herfst van 2022. De separatisten in Loegansk claimen net als die in Donetsk het complete grondgebied van de gelijknamige Oekraïense districten.

Daarmee werd de basis gelegd voor een openlijke veroveringsoorlog die op 24 februari 2022 door Vladimir Poetin werd uitgeroepen. De grootscheepse invasie van het buurland verhulde de Russische overheid onder de naam 'speciale militaire operatie'. Rusland viel Oekraïne binnen vanuit de grensregio's van Belgorod tot Rostov, vanuit de bezette Krim, de zogenoemde volksrepublieken en buurland Belarus. Separatistische milities uit Donetsk en Loegansk vormden de voorhoede in het zuiden rond Marioepol.

In mei 2022 werden de ruïnes van de havenstad volledig bezet. Ook de Oekraïense districten Zaporizja en Cherson werden net als de regio's Donetsk en Loegansk gedeeltelijk bezet. In de stad Bachmoet stond na een jaar oorlogsgeweld en de uiteindelijke verovering door de Russen geen steen meer op de andere. Het naburige plaatsje Tsjasov Jar onderging hetzelfde lot.

Het Kremlin organiseerde schijnreferenda in de bezette gedeelten van de Oekraïense districten Donetsk, Loegansk, Cherson en Zaporizja. Eind september 2022 verklaarde Vladimir Poetin op basis van de uitslag de districten van het buurland volledig in te lijven bij Rusland. De bezetting van Oekraïne betekent de grootste gewelddadige inname van grondgebied in Europa sinds de Tweede Wereldoorlog. In totaal controleert Rusland bijna een vijfde deel van het internationaal erkende Oekraïense grondgebied. Volgens het ministerie van Re-integratie in Kiev bevinden zich momenteel ongeveer 6 miljoen Oekraïense staatsburgers op bezet gebied. In totaal controleert Rusland in juli 2025 meer dan 110.000 km² van Oekraïne, bijna tweemaal de oppervlakte van Nederland en België samen.

In dit boek vertellen voormalige en huidige inwoners van de bezette Oekraïense gebieden hun verhaal. De gesprekken werden ter plaatse, telefonisch en online gevoerd tussen 2022 en 2025. De persoonlijke verhalen bieden unieke inzichten in een voor ons onbekende wereld. Mijn dank gaat uit naar iedereen die zijn medewerking verleende bij het tot stand komen van dit boek.

Deportatie

Mykola Kuleba met teruggekeerde kinderen

Al in 2014 werden de eerste Oekraïense kinderen van het door de Russen ingelijfde schiereiland Krim doorgestuurd naar adoptiegezinnen in Rusland. Uit de separatistische regio's in de Donbas werden in ieder geval 500 kinderen naar Rusland gebracht. Organisator was een speciaal fonds dat toestemming van de ouders zou hebben gehad. De Oekraïense overheid tekende protest aan. Zoals alles wat er destijds in de geïsoleerde Donbas gebeurde, was ook de deportatie van de minderjarigen een voorbereiding op de catastrofe die de toekomst zou brengen.

Het Kremlin sprak na de grootscheepse invasie van 2022 over meer dan 700.000 Oekraïense minderjarigen die in 'treinen van hoop' naar Rusland zouden zijn vertrokken. Vladimir Poetin ondertekent regelmatig nieuwe wetten die de opname van kinderen uit de bezette gebieden eenvoudiger maakt. Met speciale premies en aandacht in de media wordt de adoptie van Oekraïense kinderen onder de Russische bevolking gepromoot. Ook de staatsmacht in Belarus werkt mee aan de deportaties. Meer dan 2000 kinderen uit de ingelijfde Oekraïense regio's werden er in staatsinrichtingen

ondergebracht. Een bezoek aan een ijshockeywedstrijd met dictator Aleksandr Loekasjenko is een vast bestanddeel van het ‘vakantieprogramma’ voor de kinderen.

De Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa acht het bewezen dat de gedeporteerde Oekraïense kinderen worden heropgevoed in de Russische taal, cultuur en geschiedenis. Ze mogen geen Oekraïens spreken en worden bestookt met Kremlinpropaganda. Ook moeten ze ‘patriottische’ plaatsen bezoeken en militaire training volgen. De deportatie en zogenaamde heropvoeding van de Oekraïense kinderen is volgens de Raad georganiseerd als een systematisch overheidsbeleid door Moskou. Het Internationaal Strafhof in Den Haag spreekt daarom over een bewuste genocide van het Oekraïense volk. Er werden arrestatiebevelen uitgevaardigd tegen de twee voornaamste organisatoren: Vladimir Poetin en zijn rechterhand in de kwestie, Maria Lvova-Belova, de Russische ombudsvrouw voor de rechten van het kind. Dankzij de inzet van de Oekraïense overheid, onafhankelijke organisaties en Russische en Oekraïense vrijwilligers ter plaatse konden honderden gedeporteerde kinderen worden teruggebracht naar het vrije deel van Oekraïne.

Mykola Kuleba is voorzitter van de ngo Save Ukraine. Hij houdt zich sinds het begin van de invasie bezig met het opsporen en terughalen van de gedeporteerde kinderen. Kuleba is de meeste tijd bezig met lobbywerk over de gehele wereld. Hij vertelt: ‘Ik heb persoonlijk vele malen gesproken met kinderen die ons team heeft teruggehaald uit Russische deportatie. Bijna allemaal zeiden ze dat ze gedwongen werden het Russische volkslied te zingen, dat ze tijdens de geschiedenisles te horen kregen dat Oekraïne niet meer bestaat en dat hier niemand op hen zit te wachten.’

Militarisering van de kinderen is ook een belangrijk onderdeel

van het deportatieprogramma. ‘Op Russische scholen in tijdelijk bezette gebieden zijn eenheden van “Joenarmija” (vrij vertaald: Jeugdleger) en “Dvizjenie Pervyh” (Beweging van de Eersten) opgericht. Hier leren kinderen in de klas vuurwapens in elkaar te zetten en drones te bedienen. Terwijl ik deze verhalen hoor van degenen die nu veilig zijn, weet ik dat duizenden anderen daar nog steeds zijn. Een onderzoek van de publieke omroep van Oekraïne bewees onlangs eens te meer: Rusland ontvoert niet alleen Oekraïense kinderen, maar bereidt hen ook systematisch voor op oorlog.’

In door de Russische overheid georganiseerde kampen als ‘Avangard’ in Volgograd worden tieners gekleed in militaire uniformen, gedwongen te marcheren, commando’s te leren en vertrouwd te raken met militair materieel. ‘Er is daar absoluut geen ruimte om kind te zijn. De Russische overheid heeft maar één doel: een nieuwe generatie Russische soldaten opleiden. Als je de Russische mediakanalen analyseert, wordt het duidelijk dat dit geen reeks geïsoleerde gevallen is, maar een bewuste strategie van het Kremlin. Er wordt systematisch aan gewerkt om deze kinderen te laten vergeten wie ze zijn en hen op te voeden tot gehoorzame uitvoerders van andermans wil.’

Het Kremlinbeleid is in strijd met alle internationale normen en wetten. Volgens de voorzitter van Save Ukraine is het meest tragische aan de deportaties het verlies voor de kinderen zelf én het verlies voor de toekomst van Oekraïne. ‘Ik kan niet begrijpen hoe het mogelijk is om te accepteren dat in de 21e eeuw kinderen kunnen worden ontvoerd, hun naam kan worden veranderd en hun leven kan worden gestolen. Maar één ding weet ik zeker: elk van deze verhalen is niet zomaar een getal – het is een gestolen jeugd.

We mogen die kinderen niet in de steek laten. De wereld moet hun stem horen. Er kan geen sprake zijn van vrede zolang niet elk ontvoerd kind naar huis is teruggekeerd. Rusland draagt de verantwoordelijkheid voor al deze oorlogsmisdaden en zal er vroeger of later voor moeten boeten.'

